

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
**SPREMLJANJE STROŠKOV V IZBRANEM PROIZVODNEM
PODJETJU**

Ljubljana, avgust 2020

DOMINIK BARTOL

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Dominik Bartol, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Spremljanje stroškov v izbranem proizvodjalnem podjetju, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem viš. pred. mag. Aleksandrom Igličarjem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 KLJUČNE INFORMACIJE O PODJETJU	1
2 PREDSTAVITEV IZBRANEGA PROJEKTA.....	3
3 PROIZVAJALNI IN NEPROIZVAJALNI STROŠKI	3
4 NEPOSREDNI IN POSREDNI STROŠKI.....	7
4.1 Podrobnosti o razvrščanju posrednih stroškov na stroškovna mesta.....	8
4.1.1 Ključ zaposleni	8
4.1.2 Ključ delitev tehnične službe.....	9
4.1.3 Ključ ustvarjena realizacija	9
4.2 Prikaz razvrščanja posrednih stroškov na stroškovna mesta	9
4.2.1 Razvrščanje posrednih stroškov po ključu zaposleni	10
4.2.2 Razvrščanje posrednih stroškov po ključu delitev tehnične službe.....	10
4.2.3 Razvrščanje posrednih stroškov po ključu realizacija.....	12
5 IZRAČUN AMORTIZACIJE NA IZBRANEM PROJEKTU	13
6 PRIKAZ CELOTNIH STROŠKOV ZA OKNA.....	15
7 PRIKAZ STROŠKOV NA RAVNI PROJEKTA	16
7.1 Naročilnica oken	16
7.2 Naročilnica vrat.....	17
7.3 Podrobnejši seštevek vrednosti obeh naročilnic	17
8 UGOTAVLJANJE DONOSNOSTI PROJEKTA.....	19
SKLEP	20
LITERATURA IN VIRI	21

KAZALO TABEL

Tabela 1: Osnovni podatki o poslovanju podjetja Inles	2
Tabela 2: Pregled stroškov poslovanja podjetja Inles	3
Tabela 3: Prikaz stroškov v podjetju Inles v letu 2018 za lesni in alu-les program	5
Tabela 4: Razvrščanje posrednih stroškov izbranega projekta na STM v prvem koraku	9
Tabela 5: Razvrščanje posrednih stroškov na STM reklamacije in STM tovarniški inženiring	11

Tabela 6: Delni prenos posrednih stroškov iz STM reklamacije in STM tovarniški inženiring na profitna centra PVC program in aluminij program	11
Tabela 7: Razvrščanje posrednih stroškov po ključu kalkulacija.....	11
Tabela 8: Razvrščanje posrednih stroškov na STM prodaja in STM odpremni center.....	12
Tabela 9: Razvrščanje posrednih stroškov po ključu realizacija.....	13
Tabela 10: Znesek amortiziranja proizvodnje opreme in gradbenih objektov na izbranem objektu, na naročilnici oken in naročilnici vrat.....	14
Tabela 11: Prikaz stroškov izbranega izdelka	15
Tabela 12: Pregled vrednosti stroškov na izbranem projektu na naročilnici oken.....	16
Tabela 13: Pregled seštetih vrednosti stroškov obeh naročilnic na izbranem projektu.....	17
Tabela 14: Pregled donosnosti projekta	19

KAZALO SLIK

Slika 1: Porazdelitev stroškov v podjetju Inles za leto 2018 v lesnem in alu-les programu .	4
Slika 2: Grafični prikaz porazdelitve stroškov na izbranem projektu (v EUR)	18

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

DDV – davek na dodano vrednost

PVC – (angl. Polyvinyl chloride); polivinil klorid

STM – (angl. Cost center); Stroškovno mesto

UVOD

Namen in cilj zaključnega strokovnega dela je podrobneje seznaniti se s stroškovnim računovodstvom oziroma podrobnim notranjim spremljanjem stroškov v podjetju Inles, d. d. na primeru konkretnega poslovnega projekta. Podjetje v luči projekta ponuja svoje izdelke in storitve na področju izdelave in vgradnje oken in vrat na športnem objektu. Inles je eno izmed najpomembnejših podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, montažo in prodajo oken, vrat in senčil na slovenskem trgu.

Zaključna strokovna naloga je sestavljena iz uvoda, osmih vsebinskih poglavij in sklepa. V začetku predstavim in opišem podjetje s ključnimi in najbolj pomembnimi vsebinskimi informacijami o poslovanju, s čimer ustvarim boljše predstavo stanja znotraj podjetja. Zatem sledi podrobnejša predstavitev projekta in nato še vsebinski del, kjer proučujem razvrščanje posrednih in neposrednih stroškov na stroškovna mesta. Na podlagi zabeleženih podatkov iz dveh različnih naročilnic, kjer so zabeleženi skupni stroški projekta, podam natančno oceno posameznih vrst stroškov v projektu, prikažem izračun amortiziranja za izbrani projekt in na koncu izračunam še dobičkonosnost projekta. Z zbranimi in prikazanimi informacijami želim oceniti stanje v podjetju in rezultat na koncu tudi ovrednotiti.

Za omenjena vsebinska poglavja sem se odločil na podlagi lastne ocene, saj vsebujejo ključne podatke o notranjem poslovanju podjetja. Namen in cilj tega dela je, da na primeru izbranega projekta preverim pridobljeno teoretično znanje in ga nadgradim.

Same vrednosti izdelkov, ki se tičejo obeh naročilnic, so nekoliko prilagojene zaradi varovanja podatkov podjetja. Za izračun stroškov poslovanja v podjetju sem uporabil uradno dostopne podatke iz letnih poročil. Pri izračunu stroškov projekta pa sem uporabil podatke iz obeh naročilnic v podjetju in lastne izračune.

1 KLJUČNE INFORMACIJE O PODJETJU

Inles, d. d. je podjetje, ki posluje v Ribnici, ponaša pa se z več kot 70-letno tradicijo. V podjetju imajo že tradicionalno največ naročil iz lesnih izdelkov, v zadnjih dveh desetletjih pa so ponudbo razširili še na aluminij in polinivilklorid (v nadaljevanju PVC) proizvodnjo (Inles, 2020).

Podjetje ima po zadnjih dostopnih podatkih iz poslovnega letnega poročila za leto 2017 368 zaposlenih ljudi, od tega jih je 61,5 % zaposlenih v proizvodnji. Ostali so zaposleni v trženju, na tehničnem področju in v vodstvu ter ostalih strokovnih službah (Inles, 2018, str. 7 in 10).

Glavno konkurenco Inlesu predstavljajo podjetja iz tujine, predvsem iz Poljske. Med poslovnimi prihodki podjetja je moč zaznati, da 83 % vseh prihodkov iz prodaje predstavlja poslovanje s tujino, preostali del v višini 17 % pa je prodaje na slovenskem trgu. Ker podjetje deluje v specifični in zelo zahtevni panogi, kjer je večji del konkurence zaradi nižjih stroškov

obratovanja v prednosti, je današnji obstoj podjetja vezan na kvalitetne izdelke in pretežno izdelčno usmeritev v samem podjetju, kar pomeni, da v podjetju proizvajajo in prodajajo dražje izdelke od večine konkurentov.

V podjetju se poslovanje loči na tri različne programe, in sicer lesni, PVC in aluminij program. Največ prometa prihaja s strani lesnega programa, in sicer 58 % vsega prometa. 31 % prometa se veže na PVC program, medtem ko je delež aluminij programa 11 % celotnega prometa.

V nalogi bom preučeval projekt, ki zajema izdelke iz lesnega programa, zato se bom v nadaljevanju posvetil opisu tega programa.

Med lesnimi materiali, katerim podjetje zagotavlja najvišjo kakovost, obstajajo različne vrste lesa. Smreka in bor sta približno iste cenovne ravni, macesen in meranti sta za približno 15 % dražja v primerjavi z lesom iz smreke, hrast pa je za 30 % dražji od smreke.

Tabela 1: Osnovni podatki o poslovanju podjetja Inles

Kazalnik	2018	2017	Indeks
Prihodki od prodaje	20.955.377 EUR	21.322.996 EUR	98,3
Poslovni izid iz poslovanja	236.732 EUR	201.546 EUR	117,5
Čisti dobiček	147.079 EUR	121.298 EUR	121,3
Sredstva na dan 31.12.	17.198.323 EUR	18.358.698 EUR	93,7
Kapital na dan 31.12.	8.949.384 EUR	8.840.963 EUR	101,2
Število zaposlenih na dan 31.12.	368 oseb	379 oseb	97,1
Dodana vrednost	400 EUR	320 EUR	125,0

Vir: Inles (2019).

Tabela 1 prikazuje primerjavo podatkov poslovanja podjetja Inles d. d. za leti 2017 in 2018. Prihodki od prodaje so v letu 2018 za 1,7 % nižji kot leto poprej. Čisti dobiček je v letu 2018 zrastel za 21,3 %. Sredstva so se v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 znižala za 6,3 %, kapital pa je v primerjavi z letom 2017 višji za 1,2 %, kar pomeni, da so se v zadnjem letu obveznosti podjetja znižale za 13,3 %.

Število (št.) zaposlenih je v primerjavi z letom 2017 v letu 2018 nižje za 11 zaposlenih oseb. Dodana vrednost na zaposlenega se je v letu 2018 zvišala za 25 % in je znašala 400 EUR. Dodana vrednost je razmerje med ustvarjenim dobičkom in št. zaposlenih oseb v podjetju v letu na dan 31. 12. 2018 (Inles, 2018, str. 10; Inles, 2019, str. 3).

V nadaljevanju je v tabeli 2 predstavljen pregled stroškov poslovanja v podjetju Inles. Iz tabele 2, ki podrobneje prikazuje stroške poslovanja podjetja Inles, je moč zaznati, da so vsi stroški v letu 2018, tudi zaradi manjšega obsega proizvodnje in prodaje v podjetju, nižji kot v letu 2017.

Tabela 2: Pregled stroškov poslovanja podjetja Inles

Vrsta stroškov	2018 (v EUR)	2017 (v EUR)	Indeks
Stroški blaga in materiala	11.335.723	11.826.749	95,8
Stroški storitev	3.838.727	3.905.823	98,3
Stroški dela	4.893.586	4.923.962	99,4
Odpisi vrednosti	782.729	845.009	92,6
Skupaj stroški	20.850.765	21.501.543	97,0

Vir: Inles (2019).

Stroški blaga in materiala so zaradi manjše porabe, kot je bila v letu pred tem in tudi zaradi manjšega izpada pokvarljivega blaga, nižji za 4,2 %. Stroški storitev so nižji za 1,7 %, saj so v podjetju v manjšem obsegu posegali po najemu zunanjih izvajalcev.

Stroški dela so nižji za 0,6 %. Zmanjšali so se tudi drugi stroški dela. V podjetju leta 2017 niso izplačali božičnice. Stroški za plače in socialna zavarovanja zaposlenih so se povišali, kljub temu da se je v enem letu zmanjšalo število zaposlenih. Odpisi vrednosti so nižji za 7,4 %, tukaj je moč opaziti nižje stroške amortiziranja. Proizvodna in druga oprema, s katero si v podjetju pomagajo pri proizvodnji vrat in oken, se amortizira po letnih stopnjah od 6,7 % do 33,3 %. Skupaj so stroški podjetja v letu 2018 nižji za 3 % v primerjavi z letom 2017.

2 PREDSTAVITEV IZBRANEGA PROJEKTA

Projekt, ki bo izhodišče za prikaz spremljanja stroškov, se nanaša na izgradnjo športne dvorane v občini Dobropolje v kraju Videm. Okvirni celotni stroški gradnje športne dvorane, brez upoštevanega DDV-ja, znašajo 2.799.180 EUR, od tega zneska je 2.663.934 EUR namenjenih za gradnjo športne dvorane (Kuharič, 2018, str. 38).

Del stroška za gradnjo predstavlja tudi dobava in montaža kakovostnih oken in vrat iz lesnega materiala, to je smrekovega lesa. Prvotna vrednost sklenjenega posla je znašala 129.950 EUR. Po naknadnem upoštevanju količinskih, posebnih in dodatnih popustov, za katere se je podjetje Inles kot dobavitelj v okviru pogajanj dogovorilo z naročnikom, se je cena sklenjenega posla znižala na 102.966 EUR.

Cene materialov in storitev so med podjetjem in naročnikom pogodbeno definirane in se v obravnavanem obdobju lahko tudi spremenijo.

3 PROIZVAJALNI IN NEPROIZVAJALNI STROŠKI

V podjetju med proizvodne stroške uvrščajo stroške materialov, natančneje stroške lesa, stekla, okovja in stroške ostalih materialov. Med proizvodne stroške v podjetju se uvrščajo tudi medobratni proizvodni stroški, drugi stroški storitev, proizvodni stroški za plače,

proizvajalni stroški za socialno zavarovanje, drugi stroški dela, proizvodjalni amortizacijski stroški in stroški za transport.

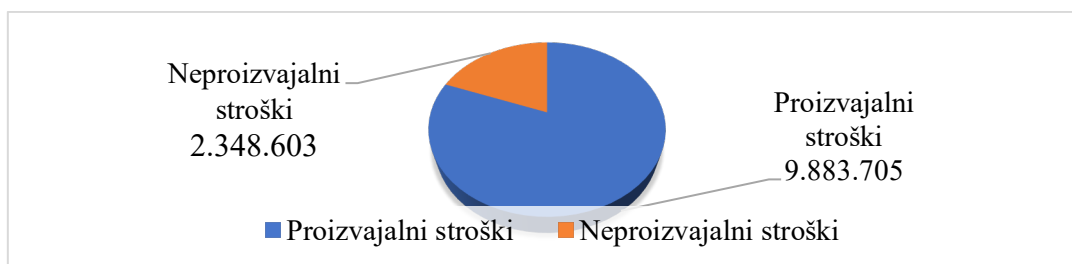
Pod neproizvajalne stroške v podjetju razvrščajo: stroške pisarniškega materiala, stroške obdelavnih in dodelavnih storitev, medobratne neproizvajalne stroške, druge neproizvajalne stroške storitev, neproizvajalne stroške za plače, neproizvajalne stroške socialnega zavarovanja, neproizvajalne amortizacijske stroške in prevrednotevalne poslovne odhodke.

V podjetju imajo v proizvodnji 3 glavna stroškovna mesta (STM), ki jih imenujejo tudi profitni centri, kamor spadajo lesni in alu-les program, PVC program in aluminij program. V podjetju STM ne ločijo na stranske proizvodjalne dejavnosti. V podjetju imajo tudi splošna STM v trženju, kamor spadajo STM prodaja, STM odpremni center in STM nabava. Splošna STM na tehničnih področjih v podjetju so STM raziskave in razvoj, STM tovarniški inženiring, STM reklamacije, STM operativna služba in priprava dela. Splošni STM strokovnih služb v podjetju sta STM uprava in STM računovodstvo.

Za razvrščanje posrednih stroškov v podjetju uporabljajo več različnih ključev. Ključ zaposlenih se uporablja pri razvrščanju posrednih stroškov na: STM uprava, STM računovodstvo, STM operativna služba in priprava dela, STM raziskave in razvoj ter STM nabava, kjer je edini kriterij razporejanja posrednih stroškov število zaposlenih pod določenim STM. Ključ realizacija, ki predstavlja realizacijo ali promet prodaje v iskanem – mesečnem obdobju, se uporablja pri razvrščanju posrednih stroškov na STM prodaja in STM odpremni center, kjer je za razporejanje posrednih stroškov poleg kriterija število zaposlenih na določenem STM pomemben tudi kriterij ustvarjena realizacija določenega STM. Ključ delitev se uporablja pri razvrščanju posrednih stroškov na STM tovarniški inženiring in STM reklamacije, kjer je za razporejanje posrednih stroškov poleg kriterija število zaposlenih na določen STM pomemben tudi kriterij, kjer se posredne stroške prenese na profitne centre po določenih deležih.

Proizvajalni stroški v podjetju so za leto 2018, upoštevajoč vse programe, znašali 17.055.926 EUR oziroma (oz.) 81,8 % delež vseh stroškov v podjetju, ostali del v višini 3.794.839 EUR, kar je 18,2 % delež, predstavljajo neproizvajalni stroški.

Slika 1: Porazdelitev stroškov v podjetju Inles za leto 2018 v lesnem in alu-les programu (v EUR)

Vir: Inles (2019).

Kot je prikazano na sliki 1 oz. tortnem grafikonu, znašajo proizvodjalni stroški podjetja, v lesnem in alu-les programu, 9.883.705 EUR. Neproizvajalni stroški v omenjenem programu pa 2.348.603 EUR.

Vrednost proizvodjalnih stroškov na izbranem projektu je 90.811 EUR, kar predstavlja 89 % delež vseh stroškov projekta, medtem ko je vrednost neproizvajalnih stroškov v višini 11.127 EUR oz. v 11 % deležu.

Na podlagi specifikacije direktnih stroškov materiala in storitev v podjetju sem z dodatnimi izračuni ugotovil sledeče deleže vrednosti stroškov pri lesnem in alu-les programu. Med stroški materiala je 98,5 % delež proizvodjalnih stroškov in 1,5 % delež neproizvajalnih stroškov. Pri stroških storitev, v katere so vključeni tudi medobratni stroški, je 72,7 % delež proizvodjalnih stroškov in 27,3 % neproizvajalnih stroškov.

Pri izračunu vrednosti in deležev stroškov dela in odpisov vrednosti sem upošteval podatke o proizvodjalnih stroških podjetja ter po uskladitvi s podatki iz letnega poslovnega poročila za leto 2018 naredil primeren izračun. Med stroški dela beležimo 55,4 % delež proizvodjalnih stroškov in 44,6 % delež neproizvajalnih stroškov. Odpisi vrednosti zajemajo 47,8 % delež proizvodjalnih in 52,2 % delež neproizvajalnih stroškov.

V vseh programih in tudi v lesnem in alu-les programu se stroški spremljajo tako, da podjetje na podlagi minulih cen poda oceno za naprej, nato odpre delovni nalog, na katerem se beleži porabljen material. Ko se ta nalog zaključi, se ugotovijo dejanski stroški. Po zaprtju naloga se naknadno ugotavljajo vzroki za odstopanje med prvotnimi napovedmi in dejanskimi stroški.

Tabela 3: Prikaz stroškov v podjetju Inles v letu 2018 za lesni in alu-les program

Stroški	Vrednost (v EUR)	Delež (v %)
Skupaj stroški lesnega in alu-les programa	12.232.308	100,0
Skupaj proizvodjalni stroški	9.883.705	80,8
Les	2.287.442	18,7
Steklo	1.296.625	10,6
Ostali materiali	1.162.069	9,5
Okovje	1.137.605	9,3
Obdelavne in dodelavne storitve	1.076.443	8,8
Proizvajalni medobratni stroški	489.292	4,0
Transport	330.272	2,7
Drugi proizvodjalni stroški storitev	232.414	1,9
Proizvajalni stroški plač	1.162.069	9,5
Drugi proizvodjalni stroški dela	256.878	2,1

se nadaljuje

Tabela 4: Prikaz stroškov v podjetju Inles v letu 2018 za lesni in alu-les program (nad.)

Stroški	Vrednost (v EUR)	Delež (v %)
Proizvajalni stroški socialnega zavarovanja	183.485	1,5
Proizvajalni stroški amortiziranja	269.111	2,2
Skupaj neproizvajalni stroški	2.348.603	19,2
Pisarniški material	97.859	0,8
Drugi neproizvajalni stroški storitev	525.989	4,3
Neproizvajalni medobratni stroški	134.555	1,1
Neproizvajalni stroški plač	954.120	7,8
Drugi neproizvajalni stroški dela	183.485	1,5
Neproizvajalni stroški socialnega zavarovanja	159.020	1,3
Neproizvajalni stroški amortiziranja	171.252	1,4
Prevrednotevalni poslovni odhodki	122.323	1,0
Skupaj celotni stroški v podjetju	20.850.765	100,0
Delež stroškov lesnega in alu-les programa	12.232.308	58,7

Vir: Inles (2019).

Tabela 3 prikazuje, da stroški lesnega in alu-les programa predstavljajo 58,7 % delež celotnih stroškov podjetja.

Podjetje je v letu 2018 v lesnem in alu-les programu zabeležilo 80,8 % delež proizvodnih stroškov. Najvišji, 18,5 % delež predstavljajo stroški lesa, sledijo stroški stekla z 10,6 % deležem. Ostali materiali, kamor uvrščamo stroške za repromateriale, roletne omarice, silikonski kit, premaze, tesnila, pomožne materiale iz skladišča, druge materiale za sprotno porabo, rezervne dele in materiale za vzdrževanje, predstavljajo 9,5 % delež. Stroški okovja predstavljajo 9,3 % delež vrednosti vseh stroškov.

Obdelavne in dodelavne storitve, kamor se beležijo stroški montaže zunanjih izvajalcev na terenu, predstavljajo 8,8 % delež. Medobratni proizvodni stroški, kamor uvrščamo stroške skladiščenja in stroške ogrevanja proizvodnih prostorov, so zabeleženi v 4 % deležu vseh stroškov lesnega in alu-les programa. Stroški transporta, kamor so vključeni stroški prevoznih storitev izdelkov s strani zunanjih izvajalcev in celotni stroški telekomunikacijskih storitev, predstavljajo 2,7 % delež stroškov. Drugi proizvodni stroški storitev, kamor spadajo stroški storitev za sprotno vzdrževanje zgradb in strojev, predstavljajo 1,9 % delež vrednosti.

Stroški za plače zaposlenih v proizvodnji, kamor prištevamo tudi stroške bolniških odsotnosti in dopustov, predstavljajo 9,5 % delež. Drugi proizvodni stroški dela, stroški prevoza zaposlenih ter nagrade delavcem v proizvodnji, predstavljajo 2,1 % celotne vrednosti, stroški socialnega zavarovanja za zaposlene v proizvodnji pa 1,5 % delež vrednosti. Polovični delež stroškov socialnega zavarovanja predstavljajo stroški za pokojninsko zavarovanje. Stroški amortizacije proizvodnih prostorov, strojev in ostale

opreme v proizvodnji predstavljajo 2,2 % delež skupne vrednosti stroškov v lesnem in alu-les programu.

Podjetje ima v letu 2018 v lesnem in alu-les programu 19,2 % delež neproizvajalnih stroškov. Pisarniški material predstavlja 0,8 % delež vseh stroškov. Drugi neproizvajalni stroški storitev predstavljajo 4,3 % delež. Sem se uvrščajo stroški zunanjih izvajalcev storitev v podjetju, kamor spadajo stroški zaposlenih v kuhinji in stroški za varnostno službo, intelektualni stroški, kot so denimo stroški analiz, izobraževanj, dnevnic, nočitve zaposlenih, bančni in zavarovalniški stroški ter stroški zavarovanja terjatev. Neproizvajalni medobratni stroški, kamor se uvrščajo stroški vzdrževanja in ogrevanja pisarniških prostorov ter stroški komunalnih storitev, predstavljajo 1,1 % delež stroškov lesnega in alu-les programa.

Stroški za plače zaposlenih v neproizvajalnem delu podjetja, torej zaposlenih v pisarnah in na recepciji, pa tudi stroški za plače zaposlenih, ki opravljajo kontrolo kakovosti in meritve na terenu, predstavljajo 7,8 % delež celotne vrednosti. Drugi neproizvajalni stroški dela so v vrednosti 1,5 % deleža vseh stroškov lesnega in alu-les programa. Neproizvajalni stroški za socialno zavarovanje predstavljajo 1,3 % delež skupne vrednosti stroškov lesnega in alu-les programa. Neproizvajalni stroški amortiziranja pohištva in računalniške opreme v zgradbi predstavljajo 1,4 % delež celotne vrednosti stroškov. Prevrednotevalni poslovni odhodki, kamor uvrščamo popravke vrednosti terjatev in naložb ter popravke vrednosti zaloga materiala in končnih izdelkov, predstavljajo 1 % delež skupne vrednosti.

4 NEPOSREDNI IN POSREDNI STROŠKI

Stroške opredelimo na neposredne in posredne glede na njihovo neposredno ali posredno povezavo s stroškovnim nosilcem. Za neposredne stroške že ob njihovem nastanku vemo, kateri stroškovni nosilec jih je povzročil (Hočevar, Čadež & Novak, 2012, str. 88).

Oprelitev stroškovnega nosilca je ključna, ko se odločamo, ali strošek uvrščamo med posredne ali neposredne stroške. Posamezen strošek je pri različni opredelitvi stroškovnega nosilca lahko posreden ali neposreden. Običajno je več stroškov neposrednih v primeru, ko je stroškovni nosilec oddelek, kot v primeru, ko je stroškovni nosilec proizvod ali storitev (Hočevar, Čadež & Novak, 2012, str. 89).

Stroškovni nosilci na najvišjem nivoju v izbranem podjetju so profitni centri: lesni in alu-les program, aluminij program in PVC program.

Med neposredne stroške lesnega in alu-les programa v podjetju uvrščamo: stroške stekla, okovja, ostalih materialov, lesa, stroške obdelavnih in dodelavnih storitev, druge proizvodne stroške storitev, proizvodne stroške za plače, proizvodne stroške za socialno zavarovanje, druge proizvodne stroške dela in proizvodne stroške amortiziranja.

Med posredne stroške podjetja uvrščamo: stroške za pisarniški material, ker ga uporabljajo na več oddelkih v podjetju, medobratne proizvodjalne stroške, stroške transporta, medobratne neproizvajalne stroške, druge neproizvajalne stroške storitev, neproizvajalne stroške za plače, neproizvajalne stroške za socialno zavarovanje, druge neproizvajalne stroške dela, neproizvajalne stroške amortiziranja in prevrednotevalne poslovne odhodke.

Pri obračunu se posredni proizvodjalni in posredni neproizvajalni stroški prenašajo na stroškovna mesta po deležih ali izračunanih ključih, ki jih podjetje uporablja na več različnih stroškovnih mestih.

Celotna vrednost vseh neposrednih stroškov v podjetju v letu 2018 je 16.216.249 EUR, kar predstavlja 77,8 % delež celotne vrednosti stroškov. Ostali del, v vrednosti 4.634.516 EUR in višini 22,2 % deleža celotnih stroškov, predstavljajo posredni stroški.

Sešteta vrednost vseh neposrednih stroškov na projektu je 87.224 EUR, kar je 85,6 % delež celotne vrednosti stroškov na izbranem projektu. Ostali del stroškov izbranega projekta, v višini 14,4 % deleža in v vrednosti 14.714 EUR, predstavljajo posredni stroški.

4.1 Podrobnosti o razvrščanju posrednih stroškov na stroškovna mesta

Posredni stroški se sprva zberejo na stroškovnih mestih, zatem pa se razporedijo na proizvode oz. stroškovne nosilce.

»Ugotavljanje posrednih stroškov po posameznih stroškovnih nosilcih imenujemo razporejanje posrednih stroškov. Posredni stroški se razporejajo na proizvode na podlagi ključev.« (Hočevar, Čadež & Novak, 2012, str. 117).

Razporejanje neposrednih stroškov v podjetju poteka na podlagi prejetih računov. Pri razporejanju posrednih stroškov na stroškovna mesta si v podjetju pomagajo z dogovorjenimi ključi.

V podjetju razvrščajo stroške na ustrezna STM, pri čemer uporabljajo tri različne ključe, s katerimi določajo, na katera STM in v kakšnem obsegu se razvrščajo posredni stroški izdelkov. V nadaljevanju bom predstavil omenjene ključe.

4.1.1 Ključ zaposleni

Pri ključu zaposleni je kriterij za razporejanje posrednih stroškov izdelkov na STM število zaposlenih ljudi na STM nabava, STM raziskave in razvoj, STM operativna služba, STM uprava in STM računovodstvo v podjetju. Na ključ zaposleni se prenašajo neproizvajalni stroški plač, neproizvajalni stroški socialnega zavarovanja, drugi neproizvajalni stroški dela, medobratni neproizvajalni stroški, drugi neproizvajalni stroški dela, neproizvajalni stroški amortizacije in stroški pisarniškega materiala.

4.1.2 Ključ delitev tehnične službe

Pri tem ključu je prvi kriterij, s katerim razporejamo neproizvajalne stroške plač, neproizvajalne stroške socialnega zavarovanja, druge neproizvajalne stroške dela, medobratne neproizvajalne stroške, druge neproizvajalne stroške dela, neproizvajalne stroške amortizacije in stroške pisarniškega materiala, stroške transporta in proizvodjalne medobratne stroške, število zaposlenih na STM tovarniški inženiring in STM reklamacije.

Razporeditev posrednih stroškov v nadaljevanju poteka tako, da se na profitni center lesni program in alu-les prenese 60 % delež vrednosti posrednih stroškov, ki so zabeleženi na ključu delitev. Na profitni center PVC program se prenese 29 % delež posrednih stroškov, na profitni center aluminij program pa 11 % delež posrednih stroškov.

4.1.3 Ključ ustvarjena realizacija

Pri ključu ustvarjena realizacija je prvo merilo, s katerim razporejamo neproizvajalne stroške plač, neproizvajalne stroške socialnega zavarovanja, druge neproizvajalne stroške dela, medobratne neproizvajalne stroške, druge neproizvajalne stroške dela, neproizvajalne stroške amortizacije, stroške pisarniškega materiala in prevrednotevalne poslovne odhodke, število zaposlenih na STM.

V nadaljevanju se na STM prodaja prenese 75 % delež vseh posrednih stroškov, pridobljenih v prejšnjem koraku. Na STM odpremni center pa 25 % delež vrednosti vseh posrednih stroškov, pridobljenih v prejšnjem koraku.

4.2 Prikaz razvrščanja posrednih stroškov na stroškovna mesta

Na STM prodaja je petnajst zaposlenih, na STM operativna služba in priprava dela je štirinajst zaposlenih, na STM raziskave in razvoj je osem zaposlenih, na STM uprava, STM računovodstvo, STM tovarniški inženiring in STM odpremni center je povsod šest zaposlenih oseb, na STM reklamacije so zaposleni trije in na STM nabava sta zaposleni dve osebi.

Tabela 5: Razvrščanje posrednih stroškov izbranega projekta na STM v prvem koraku

Vrsta posrednih stroškov	Vrednost (v EUR)	STM	Vrednost (v EUR)
Pisarniški material	428	Nabava	320
Medobratni neproizvajalni stroški	589	Raziskave in razvoj	1.281
Drugi neproizvajalni stroški storitev	2.302	Operativna služba	2.242
Neproizvajalni stroški plač	4.668	Uprava	960

se nadaljuje

Tabela 6: Razvrščanje posrednih stroškov izbranega projekta na STM v prvem koraku (nad.)

Vrsta posrednih stroškov	Vrednost (v EUR)	STM	Vrednost (v EUR)
Neproizvajalni stroški socialnega zavarovanja	778	Računovodstvo	960
Neproizvajalni stroški za amortizacijo	803	Tovarniški inženiring	960
Drugi neproizvajalni stroški dela	997	Reklamacije	480
Skupaj	10.565	Odpremni center	960
		Prodaja	2.402
		Skupaj	10.565

Vir: Inles (2019).

Kot prikazuje tabela 4, se najprej v prvem koraku posredne stroške v skupni vrednosti 10.565 EUR prenese na STM po kriteriju števila zaposlenih oseb na določenem STM.

4.2.1 Razvrščanje posrednih stroškov po ključu zaposleni

Za STM nabava, STM raziskave in razvoj, STM operativna služba in priprava dela, STM uprava in STM računovodstvo, kjer je edini ključ delitve posrednih stroškov število zaposlenih oseb na posameznem STM, so dobljeni rezultati iz prvega koraka že končno stanje posrednih stroškov na omenjenih STM. Prikazane vrednosti na STM se v nadaljevanju prenesejo na stroškovni nosilec.

Končna vrednost posrednih stroškov na STM operativna služba in priprava dela je 2.242 EUR, na STM raziskave in razvoj 1.281 EUR, na STM uprava in STM računovodstvo 960 EUR in na STM nabava 320 EUR.

Na omenjena STM se prenesejo vsi posredni stroški plač, vseh zaposlenih na omenjenih STM, plača direktorja podjetja, receptorja in plača tajnice.

4.2.2 Razvrščanje posrednih stroškov po ključu delitev tehnične službe

Na STM tovarniški inženiring in STM reklamacije se v nadaljevanju prenesejo stroški transporta v vrednosti 1.445 EUR in proizvodjalni medobratni stroški v vrednosti 2.142 EUR. Tudi v tem koraku je kriterij za razporejanje zneska št. zaposlenih na STM. Na STM tovarniški inženiring je šest zaposlenih, na STM reklamacije pa so zaposleni trije.

V nadaljevanju je v tabeli 5 prikazan prenos posrednih stroškov transporta in medobratnih proizvodjalnih stroškov na STM tovarniški inženiring in STM reklamacije. Dobljenim vrednostim na omenjenih STM prištejemo še vrednosti, izračunane v prvem koraku.

Tabela 7: Razvrščanje posrednih stroškov na STM reklamacije in STM tovarniški inženiring

Vrsta posrednih stroškov	Vrednost (v EUR)	STM	Vrednost (v EUR)
Transport	1.445	Tovarniški inženiring	2.391
Medobratni proizvodjalni stroški	2.142	Reklamacije	1.196
Skupaj	3.587	Skupaj	3.587

Vir: Inles (2019).

Na STM tovarniški inženiring se v drugem koraku prenese 2.391 EUR stroškov. Tako je skupna vrednost stroškov na tem STM, ob upoštevanju prenesenih stroškov iz prvega koraka, 3.351 EUR. Na STM reklamacije se v drugem koraku prenese 1.196 EUR posrednih stroškov, skupna vrednost stroškov na tem STM, ob upoštevanju prenesenih stroškov iz prvega koraka, je 1.676 EUR.

Tabela 8: Delni prenos posrednih stroškov iz STM reklamacije in STM tovarniški inženiring na profitna centra PVC program in aluminij program

STM	Izvirna vrednost (v EUR)	Koeficient (v %)	Prenešena vrednost (v EUR)
Lesni in alu-les program	5.027	60	3.016
PVC program	0	29	1.458
Aluminij program	0	11	553

Vir: Inles (2019).

Skupna vrednost na STM reklamacije in STM tovarniški inženiring je 5.027 EUR. Kot prikazuje tabela 6, se v naslednjem koraku skupna vrednost posrednih stroškov prenese na tri profitne centre, v razmerju 60 % deleža na profitni center lesni in alu-les program, kamor se prenesejo posredni stroški v vrednosti 3.016 EUR. Na profitni center PVC program v višini 29 % deleža, kamor se prenesejo posredni stroški v vrednosti 1.458 EUR ter na profitni center aluminij program v višini 11 % deleža, kamor se prenesejo posredni stroški v vrednosti 553 EUR.

Tabela 9: Razvrščanje posrednih stroškov po ključu kalkulacija

STM	Delež (v %)	Prenešena vrednost (v EUR)
Tovarniški inženiring	66,7	2.011
Reklamacije	33,3	1.005
Skupaj	100	3.016

Vir: Inles (2019).

Kot prikazuje tabela 7, se na STM tovarniški inženiring in STM reklamacije prenesejo le stroški iz profitnega centra lesni in alu-les program v vrednosti 3.016 EUR. Končna vrednost

posrednih stroškov izbranega projekta, ki se prenesejo na STM tovarniški inženiring, je 2.011 EUR, kar predstavlja 66,7 % delež celotnih stroškov, ki so bili, kot je prikazano v tabeli 6, preneseni na profitni center lesni in alu-les program. Končna vrednost posrednih stroškov na STM reklamacije pa je 1.005 EUR, kar je 33,3 % delež celotne vrednosti prenesenih stroškov.

Na omenjenih STM se obračunavajo plače izvajalcev kontrole kakovosti oz. nadzornikov, plače merilcev na terenu ter plače ostalih zaposlenih na teh STM.

4.2.3 Razvrščanje posrednih stroškov po ključu realizacija

Na STM prodaja in STM reklamacije se v nadaljevanju prenesejo prevrednotevalni poslovni odhodki v vrednosti 562 EUR. Tudi v tem koraku je kriterij za razporejanje zneska število zaposlenih na STM. Na STM prodaja je petnajst zaposlenih oseb, na STM odpremni center pa so zaposleni trije.

Tabela 10: Razvrščanje posrednih stroškov na STM prodaja in STM odpremni center

Vrsta posrednih stroškov	Vrednost (v EUR)	▶	STM	Vrednost (v EUR)
Prevred. poslovni odhodki	562		Prodaja	401
Skupaj	562		Odpremni center	161
			Skupaj	562

Vir: Inles (2019).

V tabeli 8 je prikazan prenos prevrednotevalnih poslovnih odhodkov v vrednosti 562 EUR na STM prodaja in STM odpremni center. Dobljenim vrednostim na omenjenih STM prav tako prištejemo tudi izračunani vrednosti zneskov za omenjeni STM v prvem koraku. Na STM prodaja se v drugem koraku prenesejo stroški v vrednosti 401 EUR. Ob upoštevanju prenesenih stroškov iz prvega koraka je skupna vrednost vseh stroškov na tem STM 2.803 EUR. Na STM odpremni center se v drugem koraku prenesejo stroški v vrednosti 161 EUR. Ob upoštevanju prenesenih stroškov iz prvega koraka je skupna vrednost vseh stroškov na tem STM 1.121 EUR.

V nadaljevanju se vsi pridobljeni stroški na obeh STM, v razmerju njihovega trenutnega nahajanja, razporedijo po ključu 75,0 % na STM prodaja in 25,0 % na STM odpremni center.

Tabela 11: Razvrščanje posrednih stroškov po ključu realizacija

STM	Stara vrednost (v EUR)	Koeficient (v %)	Nova vrednost (v EUR)
Prodaja	2.803	75	2.943
Odpremni center	1.121	25	981
Skupaj	3.924	100	3.924

Vir: Inles (2019).

Kot prikazuje tabela 9, je končna vrednost posrednih stroškov na STM prodaja 2.943 EUR, na STM odpremni center pa 981 EUR.

5 IZRAČUN AMORTIZACIJE NA IZBRANEM PROJEKTU

V podjetju se pri amortiziranju gradbenih objektov, posameznih del zgradbe, proizvodne opreme, računalniške opreme, motornih vozil in druge opreme poslužujejo metode enakomernega časovnega amortiziranja, kjer upoštevajo tudi ocenjeno dobo koristnosti opredmetenih sredstev (Inles, 2018, str. 12).

Stopnja amortiziranja proizvodne opreme v podjetju je od 6,7 % do 33,3 % na letni ravni, stopnja amortiziranja gradbenih objektov je od 2,5 % do 4,0 % na letni ravni (Inles, 2018, str. 13).

V nadaljevanju je prikazan izračun amortiziranja strojne opreme, s pomočjo katere v podjetju izdelujejo okna in vrata, torej prodajne izdelke izbranega projekta. Prav tako je prikazan izračun amortiziranja gradbenih objektov podjetja, prostorov, kjer so izdelali prodane izdelke.

Podjetje se, v primeru strojne opreme, v katero sta vključena proces proizvodnje lesenih oken in vrat, poslužuje 7,5 % letne amortizacijske stopnje. Strojni opremi, na kateri podjetje izdeluje vrata in okna, se vrednost odpiše v trinajstih letih in štirih mesecih. Vrednost strojne opreme je 2.800.000 EUR, kar pomeni, da se strojna oprema na letni ravni amortizira v vrednosti 210.000 EUR.

Na letni ravni v podjetju proizvedejo 12.000 oken in vrat, kar pomeni, da se povprečna vrednost amortiziranja strojne opreme na posamezen izdelek giblje med 17 EUR in 18 EUR.

V primeru amortiziranja gradbenih objektov, v katerih so izdelali izdelke, se podjetje poslužuje 4,0 % letne amortizacijske stopnje. Vrednost gradbenih objektov podjetja je v prvem četrtletju leta 2019 znašala 2.744.232 EUR. V letu 2020 je tako 4,0 % odpis deleža vrednosti gradbenih objektov znašal 109.769 EUR.

Stroški amortiziranja gradbenih objektov v povprečju bremenijo posamezen izdelek v vrednosti 9 EUR.

V nadaljevanju je predstavljen izračun zneska amortiziranja, ki je nastal pri procesu izdelave oken na projektu zaradi uporabe strojne opreme in gradbenih objektov.

Tabela 12: Znesek amortiziranja proizvodnje opreme in gradbenih objektov na izbranem objektu, na naročilnici oken in naročilnici vrat

Element	Število izdelkov	Tip izdelka	Amortizacijska vrednost (v EUR)	Skupni znesek (v EUR)
Strojna oprema	32	Okna	18	576
Gradbeni objekti	32	Okna	9	288
Strojna oprema	8	Vrata	20	160
Gradbeni objekti	8	Vrata	9	72

Vir: Inles (2019).

Tabela 10 prikazuje, da je bilo s pomočjo strojne opreme izdelanih dvaintrideset oken. Amortiziranje strojne opreme obremeni posamezen izdelek v vrednosti 18 EUR. Skupni stroški amortiziranja strojne opreme na naročilnici oken znašajo 576 EUR.

V gradbenih objektih so v podjetju izdelali dvaintrideset oken. Amortiziranje gradbenih objektov obremeni posamezni izdelek v vrednosti 9 EUR. Skupni stroški amortiziranja gradbenih objektov na naročilnici oken znašajo 288 EUR.

Skupna vrednost stroškov amortiziranja strojne opreme in gradbenih objektov na naročilnici oken je 864 EUR.

Kot lahko razberemo iz tabele 10, je bilo s pomočjo strojne opreme izdelanih osem vrat. Amortiziranje strojne opreme obremeni posamezen izdelek v vrednosti 20 EUR. Skupni stroški amortiziranja strojne opreme na naročilnici vrat znašajo 160 EUR.

V gradbenih objektih so v podjetju izdelali osem vrat. Amortiziranje gradbenih objektov obremeni posamezni izdelek v vrednosti 9 EUR. Skupni stroški amortiziranja gradbenih objektov na naročilnici vrat znašajo 72 EUR.

Skupna vrednost stroškov amortiziranja strojne opreme in gradbenih objektov na naročilnici vrat je 232 EUR.

Po seštevku zneskov iz obeh naročilnic znaša odpis skupne amortizacijske vrednosti strojne opreme in gradbenih objektov zaradi obrabe v okviru projekta 1.096 EUR. Podjetje zaradi uporabe strojne opreme in gradbenih objektov na tem projektu odpiše omenjeni znesek vrednosti strojne opreme in gradbenih objektov.

6 PRIKAZ CELOTNIH STROŠKOV ZA OKNA

V tem poglavju bom podrobneje prikazal stroške izbranega izdelka – okna. Proizvajalno ceno okna sestavljajo neposredni proizvodjalni stroški in splošni proizvodjalni stroški. V nadaljevanju vsakemu izdelku na izbranem projektu dodamo pribitek na proizvodjalno ceno v višini 14,4 % deleža. Ta pribitek so splošni stroški uprave in prodaje. Seštevek vrednosti proizvodjalne cene oken ter splošnih stroškov uprave in prodaje imenujemo polna lastna cena. Vsem izdelkom z naročilnice oken zaračunamo ciljno profitno maržo, ki predstavlja 7,6 % pribitek k polni lastni ceni izdelka. Dobljeni rezultat je ciljna prodajna cena izdelka.

Tabela 13: Prikaz stroškov izbranega izdelka

Vrsta stroška	Vrednost (v EUR)
Neposredni proizvodjalni stroški	1.099
Les	287
Steklo	263
Tesnilo za okno – Swisspacer	120
Okovje	118
Polica z vezane plošče	90
Plačilo delavcev v proizvodnji	80
Škarje za nadsvetlobo	43
Premaz – lak za lesne površine	40
Kljuka	21
Silikonski kit	12
Stroški socialnega zavarovanja delavcev	12
Stroški za malico delavcev	5
Stroški prevoza delavcev	5
Plača viličarja	3
Splošni proizvodjalni stroški	74
Montaža okna na terenu	32
Amortizacija uporabljenih strojev	18
Vzdrževanje uporabljenih strojev	15
Amortizacija gradbenih objektov	9
Celotni proizvodjalni stroški (proizvajalna cena)	1.173
Splošni stroški uprave in prodaje (14,4 % proizvodjalne cene)	169
Celotni stroški (polna lastna cena)	1.342
Ciljna profitna marža (7,6 % polne lastne cene)	102
Ciljna prodajna cena	1.444

Vir: Inles (2019).

Kot lahko vidimo v tabeli 11, najvišji 24,5 % delež med celotnimi proizvodjalnimi stroški za okno v vrednosti 1.173 EUR, predstavlja strošek smrekovega lesa. Sledijo stroški za steklo, ki predstavljajo 22,4 % delež proizvodjalnih stroškov. Strošek tesnila za okno, ki je vgrajen

zaradi boljše izolacije okna, predstavlja 10,2 % delež. Stroški okovja so v 10,1 % deležu. Strošek police iz vezane plošče pa zajema 7,7 % delež vseh proizvodjalnih stroškov.

Obračunanih je tudi šestnajst ur dela, ki so jih delavci opravili v proizvodnji pri sestavljanju okna, kar je 6,8 % delež vseh proizvodjalnih stroškov tega okna. Škarje za nadsvetlobo zajemajo 3,7 % delež, stroški materialov za lakiranje pa 3,4 % delež. Pri postopku lakiranja se najprej zbrusi površina, nato izvede prvi premaz oz. grundiranje, zatem sledi še drugi premaz in sušenje. Samo delo oz. postopek lakiranja je obračunan pod postavko plačila delavcev v proizvodnji.

Stroški za kljuko, stroški silikonskega kita, stroški socialnega zavarovanja delavcev, stroški za prevoz delavcev na delovno mesto, stroški za malico delavcev in stroški viličarja skupaj predstavljajo 4,9 % delež proizvodjalnih stroškov tega okna.

Med celotne proizvodjalne stroške uvrščamo tudi splošne proizvodjalne stroške montaže okna s strani zunanjih izvajalcev na terenu, stroške amortiziranja za uporaba strojev, stroške vzdrževanja uporabljenih strojev in stroške amortiziranja gradbenih objektov v skupni vrednosti 74 EUR, oz. 6,3 % deležu celotnih proizvodjalnih stroškov okna.

Splošni stroški prodaje in uprave znašajo 169 EUR, kar pomeni, da je vrednost polne lastne cene 1.342 EUR. Temu znesku dodamo ciljno profitno maržo v vrednosti 102 EUR. Končna prodajna cena izdelka je 1.444 EUR.

7 PRIKAZ STROŠKOV NA RAVNI PROJEKTA

Stroške sem razdelil na štiri glavne ravni, in sicer na: stroške materiala, stroške storitev, stroške dela in odpise vrednosti. Z dodatnimi izračuni, ki so predstavljeni v tabeli, bom v nadaljevanju podal podrobnejše vrednosti stroškov za naročilnici oken in vrat.

Tabela 14: Pregled vrednosti stroškov na izbranem projektu na naročilnici oken

Stroški (v EUR)	Material	Storitve	Delo	Odpisi vrednosti	Skupaj
Naročilnica oken	48.103	8.418	9.816	1.807	68.144
Naročilnica vrat	24.787	4.174	4.179	654	33.812

Vir: Inles (2019).

7.1 Naročilnica oken

Kot je prikazano v tabeli 12, stroški materiala znašajo 48.103 EUR, kar predstavlja 70,6 % delež vseh stroškov na naročilnici. Stroški storitev predstavljajo 12,3 % delež oz. nominalno vrednost v višini 8.418 EUR. Stroški dela predstavljajo vrednost 9.816 EUR oz. 14,4 % delež vseh stroškov na naročilnici. Odpisi vrednosti znašajo 1.807 EUR in so v 2,7 % deležu skupnih stroškov na naročilnici.

Skupna vrednost neposrednih stroškov na naročilnici oken je 58.194 EUR, kar je 85,4 % delež skupne vrednosti stroškov na naročilnici. Vrednost posrednih stroškov znaša 9.950 EUR, kar predstavlja 14,6 % delež skupne vrednosti vseh stroškov na naročilnici oken. Skupna vrednost proizvodjalnih stroškov na naročilnici je 57.185 EUR oz. 83,9 % skupne vrednosti na naročilnici. Skupna vrednost neproizvajalnih stroškov je 10.959 EUR, kar predstavlja 16,1 % delež skupne vrednosti stroškov na naročilnici oken.

7.2 Naročilnica vrat

Kot prikazuje tabela 12, stroški materiala predstavljajo 73,3 % delež vseh stroškov na naročilnici vrat oz. vrednost v višini 24.787 EUR. Nominalno vrednost v višini 4.174 EUR oz. 12,4 % delež celotne vrednosti predstavljajo stroški storitev. Stroški dela znašajo 4.197 EUR, kar je 12,4 % delež. Odpisi vrednosti pa znašajo 654 EUR in predstavljajo 1,9 % delež celotne zabeležene vrednosti na naročilnici vrat.

Skupna vrednost neposrednih stroškov na naročilnici vrat je 29.148 EUR, kar predstavlja 86,2 % delež skupne vrednosti stroškov na naročilnici. Vrednost posrednih stroškov na naročilnici znaša 4.664 EUR, kar predstavlja 13,8 % delež skupne vrednosti na naročilnici vrat.

Skupna vrednost proizvodjalnih stroškov na naročilnici vrat je 27.945 EUR oz. 84,4 % delež skupne vrednosti stroškov na naročilnici. Neproizvajalni stroški predstavljajo 15,6 % delež skupne vrednosti stroškov na naročilnici oz. nominalno vrednost v višini 5.266 EUR.

7.3 Podrobnejši seštevek vrednosti obeh naročilnic

V tabeli 13 sem seštel stroške obeh naročilnic in predstavil podrobnejšo razvrstitev stroškov.

Tabela 15: Pregled seštetih vrednosti stroškov obeh naročilnic na izbranem projektu

Elementi / stroški (v EUR)	Naročilnica oken	Naročilnica vrat	Skupaj
Skupaj material	48.103	24.787	72.890
Okovje	8.177	12.651	20.343
Steklo	12.725	290	13.015
Ostali material	13.065	4.945	18.010
Les	13.850	6.759	20.609
Pisarniški material	286	142	428
Skupaj storitve	8.418	4.174	12.592
Obdelovalne dodelavne storitve	3.407	1.690	5.097
Medobratni proizvodjalni stroški	1.432	710	2.142
Drugi proizvodjalni stroški storitev	680	337	1.017

se nadaljuje

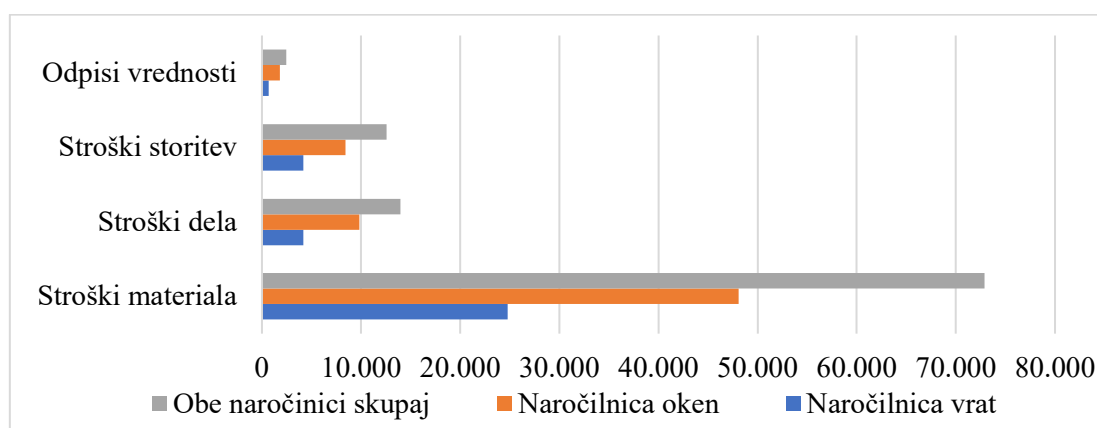
Tabela 16: Pregled seštetih vrednosti stroškov obeh naročilnic na izbranem projektu (nad.)

Elementi / stroški (v EUR)	Naročilnica oken	Naročilnica vrat	Skupaj
Skupaj material	48.103	24.787	72.890
Transport	966	479	1.445
Medobratni neproizvajalni stroški	394	195	589
Medobratni neproizvajalni stroški	394	195	589
Drugi neproizvajalni stroški storitev	1.539	763	2.302
Skupaj delo	9.816	4.197	14.013
Proizvajalni stroški plač	3.935	1.749	5.684
Proizvajalni stroški socialnega zavarovanja	621	267	888
Drugi proizvodjalni stroški dela	870	228	1.098
Neproizvajalni stroški plač	3.231	1.437	4.668
Elementi / stroški (v EUR)	Naročilnica oken	Naročilnica vrat	Skupaj
Neproizvajalni stroški socialnega zavarovanja	538	240	778
Drugi neproizvajalni stroški dela	621	276	997
Skupaj odpisi vrednosti	1.807	654	2.461
Proizvajalni stroški amortizacije	864	232	1.096
Neproizvajalni stroški amortizacije	550	253	803
Prevrednotevalni poslovni odhodki	393	169	562
Skupaj	68.144	33.812	101.956

Vir: Inles (2019).

V tabeli 13 je moč razbrati, da vrednost stroškov materiala, seštet na obeh naročilnicah, znaša 72.890 EUR, kar je 71,4 % delež celotne vrednosti vseh stroškov izbranega projekta. Seštetni stroški storitev so v deležu 12,4 % celotne vrednosti stroškov projekta oz. 12.592 EUR. Stroški dela predstavljajo 13,7 % delež celotne vrednosti stroškov projekta, nominalna vrednost stroškov dela pa znaša 13.995 EUR. Vrednost odpisov vrednosti na projektu znaša 2.461 EUR, kar predstavlja 2,4 % delež stroškov projekta.

Slika 2: Grafični prikaz porazdelitve stroškov na izbranem projektu (v EUR)

Vir: Inles (2019).

Slika 2 prikazuje grafično ponazoritev zajetih deležev stroškov, ki se navezujejo na proučevani projekt v podjetju.

8 UGOTAVLJANJE DONOSNOSTI PROJEKTA

Donosnost izdelkov lesnega in alu-les programa v podjetju je bila, glede na poslovne podatke podjetja v letu 2018, negativna, in sicer je znašala -2,7 %. Pozitivno donosnost podjetju sta v letu 2018 prispevala PVC program z 8,7 % donosnostjo in aluminij program s 14,3 % donosnostjo. Lesni program predvsem zagotavlja visok trženjski delež, omogoča dodatno ponudbo, ki lahko obsega tudi več programov hkrati in je neločljivo povezan s samo zgodovino in tradicijo podjetja.

V podjetju pri obračunavanju donosnosti projektov najprej naredijo predračun vseh predvidenih neposrednih in posrednih stroškov. Nato se odločijo, po kakšni donosnosti bodo prodajali izdelke.

Tabela 17: Pregled donosnosti projekta

Elementi	Prihodki (v EUR)	Stroški (v EUR)	Razlika (v EUR)
Naročilnica oken	73.323	68.144	5.179
Naročilnica vrat	29.643	33.812	-4.169
Skupaj	102.966	101.956	1.010

Vir: Inles (2019).

Kot prikazuje tabela 14, je vrednost vseh stroškov na naročilnici oken 68.144 EUR. Izdelke so stranki prodali po ceni 73.323 EUR. S tem zneskom vrednosti v podjetju krijejo vse stroške na naročilnici oken, hkrati pa tudi ustvarjajo 7,6 % donosnost na posamezen izdelek.

Vrednost vseh stroškov na naročilnici vrat je 33.794 EUR. Podjetje obravnava izdelke iz naročilnice vrat kot dodatno ponudbo izdelkom iz naročilnice oken, kar pomeni, da donosnost naročilnice vrat ni v ospredju. Izdelke so stranki prodali po ceni 29.643 EUR. S to ceno v podjetju ne krijejo vseh nastalih stroškov na naročilnici. Donosnost posameznega izdelka na naročilnici vrat je negativna in znaša -8,8 %.

Naročilnici sta povezani in se navezujeta na isti projekt. Ustvarjen dobiček na naročilnici oken je 5.179 EUR, izguba na naročilnici vrat pa znaša 4.169 EUR. Skupna razlika je dobiček v vrednosti 1.010 EUR.

Enačba (1) donosnosti je v števcu sestavljena iz dobička, ki se veže na naročilnici oken in vrat, v imenovalcu pa so zabeleženi prihodki od prodaje iz obeh naročilnic.

$$Donosnost = \frac{Dobiček}{Skupni prihodki} = \frac{1.010 \text{ EUR}}{102.966 \text{ EUR}} = 0,01 \quad (1)$$

Iz enačbe (1) je moč razbrati, da podjetje na izbranem projektu ustvarja 1,0 % donosnost.

SKLEP

V strokovnem delu sem predstavil najpomembnejše in najzanimivejše informacije o spremljanju stroškov, ki se nahajajo znotraj podjetja, skozi primer izbranega projekta, ki se mi je zdel primeren.

Z vsebino v prvem poglavju sem želel, da bralec skozi osnovne informacije lažje dobi prvi vtis in si tako v nadaljevanju bolje predstavlja vsebino proučevanega projekta. Sprva sem torej predstavil nekaj ključnih in osnovnih informacij o podjetju, seznanil bralca o usmeritvi podjetja v tri različne programe ter predstavil kazalnike poslovanja podjetja. Zatem sem v drugem poglavju predstavil osnovne podatke o proučevanem projektu. V tretjem poglavju sem izračunal deleže razporeditve stroškov po programih podjetja. Podrobneje sem predstavil izračun porazdelitve proizvajalnih in neproizvajalnih stroškov lesnega in alu-les programa, saj se projekt, ki sem ga obravnaval, navezuje na omenjeni program. Hkrati se seznanim z dejstvom, da lesni in alu-les program predstavljata večinski delež celotne prodaje podjetja. V četrtem poglavju sem predstavil posredne in neposredne stroške v podjetju. V nadaljevanju poglavja sem predstavil, kako v podjetju razvrščajo posredne stroške izbranega projekta na STM. Pri razvrščanju posrednih stroškov na STM sem se seznanil z uporabo ključev, ki jih uporabljajo v podjetju in to na primeru proučevanega projekta tudi prikazal. V petem poglavju sledi natančnejši prikaz celotnih stroškov izdelka – posameznega okna. Na primeru sem lahko izračunal deleže celotnih proizvajalnih stroškov na izdelku. Seznanil sem se tudi s postopkom izračuna splošnih stroškov prodaje in uprave v podjetju ter z določanjem ciljne profitne marže izdelkov. V šestem poglavju je govora o stroških amortiziranja proizvajalne opreme in gradbenih objektov na izbranem projektu. Na podlagi metode enakomernega časovnega amortiziranja, ki jo uporabljajo v podjetju, sem prišel do izračunov, v kakšni meri stroški amortiziranja bremenijo izdelke. V sedmem poglavju sem naredil prerez stroškov projekta, kjer na podlagi podatkov z obeh naročilnic izračunam procentualne deleže in vrednosti določenih vrst stroškov na projektu. Delo se zaključi v osmem poglavju. Tu sprva ugotovim donosnost obeh naročilnic, zatem pa še skupno donosnost projekta, kjer pridem do ugotovitve, da podjetje ustvarja dobiček. V tem poglavju se seznanim tudi s poslovno politiko podjetja, saj ugotovim, da podjetje stroškov storitev z naročilnice vrat ne pokriva in se izdelke z omenjene naročilnice obravnava kot dodatno ponudbo.

Skozi omenjena poglavja sem na praktičnem primeru ugotavljal, kako deluje računovodstvo v izbranem podjetju. Najprej sem pregledal celotno poslovanje podjetja v letu 2018, nato sem proučeval vrste in vrednosti stroškov podjetja po posameznih programih in še na samem projektu. V nadaljevanju sem izračunal vrednost stroškov na posameznem izdelku, prav tako pa sem izračunal tudi stroške amortiziranja in ugotovil v kakšni vrednosti bremenijo izdelke na projektu. Za konec sem ovrednotil poslovni izid podjetja na izbranem projektu.

LITERATURA IN VIRI

1. Hočevar, M., Čadež, S. & Novak, A. (2012). *Poslovodno računovodstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
2. Inles, d. d. (2018, april). *Letno poročilo skupine Inles, d. d. 2017*. Pridobljeno 19. julija 2019 iz <http://inles.si/wp-content/uploads/2018/08/Letno-poro%C4%8Dilo-Skupine-Inles-2017.pdf>
3. Inles, d. d. (2019). *Poslovni rezultati za zadnje četrletje*. Pridobljeno 24. julija 2019 iz <https://inles.si/wp-content/uploads/2019/05/Poslovni-rezultati-za-zadnje-%C4%8Detrtletje-2018.pdf>
4. Inles, d. d. (2020). *Zakaj izbrati Inles*. Pridobljeno 21. julija 2019 iz <http://inles.si/zakaj-inles/>
5. Kuharič, S. M. (2018). *Gradnja nove športne dvorane – JVIZ OŠ Dobropolje*. Ljubljana: Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije.